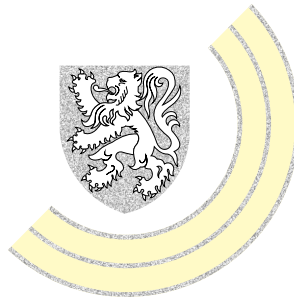

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

28 maart 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

Vraag om uitleg van mevrouw Ann De Martelaer tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de nieuwe regelgeving individuele materiële bijstand

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Declercq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de pleegzorg

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de betaalbaarheid van de zorgverzekering

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over tekorten in de zorgsector voor ouderen

Vraag om uitleg van de heer Jan Loones tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de normen voor luchtvervuiling

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Donderdag 28 maart 2002

VOORZITTER : Mevrouw Patricia Ceysens

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.24 uur.*

Vraag om uitleg van mevrouw Ann De Martelaer tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de nieuwe regelgeving individuele materiële bijstand

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw De Martelaer tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de nieuwe regelgeving individuele materiële bijstand.

Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Mevrouw Ann De Martelaer : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de individuele materiële bijstand valt in de volksmond of het gewone taalgebruik onder de noemer rolstoelen en dergelijke meer.

Het betreft een vrij moeilijke regelgeving, want er zijn heel veel verschillende partners bij betrokken – de verzekeringsorganisaties, het Riziv, het Vlaams Fonds, enzovoort. In de voorbije jaren zijn er heel veel aanpassingen geweest van die regelgeving. Mevrouw de minister, u hebt ook een ontwerp van besluit opgemaakt dat in werking trad op 1 januari 2002. Volgens de toelichting van uw besluit werd er een concept ontwikkeld dat uitgaat van een grotere variëteit van de behoeften met bijgevolg een aanbod van gedifferentieerde oplossingen – het juiste hulpmiddel voor het juiste gebruik en tegen de juiste prijs, toegewezen aan de juiste persoon.

Hierbij werd het proces dat leidt tot de beslissing inzake tenlasteneming aangepast. Er is lang aan gewerkt en er is veel voorbereiding gebeurd. In e-mails die ik krijg en ook in de pers lees ik dat de personen met een handicap zelf niet zo tevreden

zijn met het besluit. Er wordt ook opgeroepen om te manifesteren eind april. Het zorgt voor wrevel bij de mensen in kwestie dat ze totaal geen inspraak hebben gehad bij de totstandkoming van het besluit.

Ik stel overigens vast dat de mensen die mee oproepen om te betogen, ook vertegenwoordigd zijn in de raad van bestuur van het Vlaams Fonds. Ik vraag me dan ook af of er geen informatiedoorstroming is geweest vanuit het fonds. In artikels in tijdschriften gaan de opmerkingen steevast over het feit dat het Vlaams Fonds een grote stijging in de middelen heeft gekend, maar niet op het vlak van de individuele materiële bijstand. Het nieuwe besluit wordt dan ook bestempeld als een nieuwe besparingsmaatregel.

De gebruikers hebben ook problemen met de terugbetaling van de hulpmiddelen, wat niet meer kan gebeuren met terugwerkende kracht van een jaar. Er zijn ook bedenkingen bij het feit dat men moet kiezen voor een periode van vier jaar. Wat moet er dan gebeuren met kinderen die gezien hun handicap heel snel evolueren en misschien wel vlugger nieuwe hulpmiddelen nodig hebben ? Er worden ook vragen gesteld ten aanzien van het multidisciplinair team, dat dit proces moet begeleiden. Die teams zijn nog niet opgestart, en daardoor kan de regelgeving moeilijk verlopen.

Het thema van de rolstoelen en dergelijke is voor onze commissie niet nieuw, want we hebben vorig jaar een verzoekschrift besproken over dit probleem. Dit parlement heeft ook een resolutie goedgekeurd waarin aan de Vlaamse regering werd gevraagd om met de federale overheid tot een betere afstemming te komen met betrekking tot de regels van de tenlasteneming.

Mevrouw de minister, wat heeft het Vlaams Fonds gedaan met de reacties van de gebruikers over het nieuwe ontwerp van besluit inzake individuele ma-

De Martelaer

teriële bijstand ? Wat is uw visie op de volledige terugbetaling van rolstoelen en andere hulpmiddelen ? Hebt u reeds uitvoering gegeven aan de resolutie van het parlement ?

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, ook wij krijgen reacties op de nieuwe regeling inzake de individuele materiële bijstand. Mevrouw De Martelaer heeft reeds een aantal van de bezwaren opgesomd, zoals de keuze voor die periode van vier jaar. Niet alleen voor kinderen is die tijdsspanne moeilijk, ook voor volwassenen is het moeilijk in te schatten wat ze nodig hebben in die periode. Men vraagt zich ook af of dit in feite geen besparingsmaatregel is.

We worden geconfronteerd met meer mensen met een handicap, enerzijds door nieuwe mogelijkheden in de geneeskunde, anderzijds ook door ongevallen. Daardoor verwacht men toename op dit vlak, ook inzake hulpmiddelen. Daarom vind ik het aangewezen dat we eens een grondiger debat voeren over de werkwijze. Men zit ook met vragen over het budget. Mevrouw de minister, op welke wijze zult u de concertatie met het werkveld voortzetten ?

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, collega's, er is al lang vraag naar een nieuwe regeling inzake individuele materiële bijstand. De vele disfuncties van het oude systeem leidden soms tot ongelooflijke anomalieën, en daardoor moesten de lijsten van welke persoon met een handicap in aanmerking kwam voor welk hulpmiddel voortdurend worden aangepast. In een tijd waarin hulpmiddelen enorm evolueren en er dankzij nieuwe technologieën ook snel dingen veranderen, was die lijst bijna altijd achterhaald.

Om bovendien een en ander budgettair in evenwicht te houden, koos men er dan voor om nieuwe hulpmiddelen op te nemen en er oudere uit te gooien. Zo werd bijvoorbeeld de loop voor slechtzienden om voor het televisietoestel te plaatsen, vroeger terugbetaald. Die loop werd op een bepaald ogenblik geschrapt ten voordele van een pc met brailregel. Op dat moment had elke slechtziende of blinde recht op zo'n pc. Daardoor vroegen oudere blinden of slechtzienden, die die pc

echter niet meteen nodig hadden, die pc ook aan omdat ze er recht op hadden.

We hebben ook te maken met vormen van een handicap waarbij er een degeneratie van functies is. Hierdoor zijn er regelmatig nieuwe materialen nodig, zonder dat de oude versleten zijn. Bij een overlijden zien we dan heel wat hulpmiddelen staan die echter niet meer worden hergebruikt. Iedereen was vragende partij voor de mogelijkheid om een soort tweedehandssysteem in te voeren.

Iedereen was ook vragende partij om de kennisondersteuning, zoals die tot nu toe georganiseerd was, dichter bij het Vlaams Fonds te brengen en beter uit te werken. Eindelijk werd na twee jaar discussie dan toch een besluit goedgekeurd, dat dateert van 13 juli 2001. Na zo'n lange en moeilijke discussie, ligt het bijna voor de hand dat dit niet de beste oplossing zal zijn. We moeten in elk geval rekening houden met de opmerkingen van de gebruikers.

Daarom heeft het Vlaams Fonds, onmiddellijk na de inwerkingtreding van het besluit, een ad-hoccommissie Individuele Bijstand samengesteld. Die commissie bestaat uit experts, vertegenwoordigers van de gebruikers en hun organisaties en vertegenwoordigers van het middenveld. Die hebben reacties, commentaren en adviezen op het besluit besproken, en op basis van die bespreking een adviesnota met aanbeveling voor eerste wijziging voorgelegd aan de raad van bestuur van 26 maart laatstleden. De maatregelen die in deze nota worden voorgesteld wijzigen niets aan de kern van het besluit. Ten eerste worden een aantal wijzigingen aan de refertelijsten bij het regeringsbesluit gesuggereerd. Verder verzoekt de ad-hoccommissie de vergoeding van facturen met terugwerkende kracht tot een jaar voor aanvraag opnieuw in overweging te nemen. Dat was een belangrijke kritiek van de gebruikers. Personen die van de ene dag op de andere een handicap krijgen, vinden het onrechtvaardig dat ze niet retroactief kunnen worden terugbetaald. Naar mijn mening moeten we het besluit in die zin aanpassen, op zijn minst voor de eerste aanvraag.

Voorts vraagt de commissie het toezichtcomité voor het kennis- en ondersteuningscentrum snel te installeren. Dat is inmiddels gebeurd. Ze dringt daarbij aan op de snelle start van een onderzoek naar de tweedehandsmarkt voor hulpmiddelen, en op een tweede erkenningsronde voor de gespecialiseerde multidisciplinaire teams. Momenteel zijn er ongeveer honderd erkend. Een laatste verzoek is een andere definitie van de bijstandskorf.

Vogels

Zoals voorzien in het oprichtingsdecreet van het Vlaams Fonds zal ik het advies van de raad van bestuur bestuderen en in overweging nemen, met inachtneming van het advies van de Inspectie van Financiën. Ik ben bereid het besluit aan te passen, maar er mag niet worden geraakt aan de wezenlijke kenmerken ervan, met name de portefeuille voor vier jaar en de invoering van een enveloppenstelsel.

Ik heb het Vlaams Fonds trouwens verzocht de communicatie hierover met de provinciale administratie en de individuele gebruiker dringend bij te sturen. Er bestaat een brochure, maar die is bestemd voor de tussenpersonen. De eindgebruiker begrijpt er niets van. Er moet een brochure in begrijpelijk Nederlands komen. Nu denken veel mensen dat ze in het begin van de periode van vier jaar een keuze moeten maken, waar achteraf niets meer aan mag worden veranderd. Dat is absoluut niet het geval. De persoon met een handicap krijgt een budget waarmee hij of zij gedurende vier jaar kan kiezen uit een bijstandskorf. We hebben dit systeem net ingevoerd om de keuzevrijheid van de gebruikers te vergroten.

Daarbij voorziet het besluit in de mogelijkheid om in geval van overmacht, bijvoorbeeld als mensen een zeer sterk degeneratief werkende handicap hebben, de korf te herzien in de loop van die vier jaar. Voor 95 percent van de gebruikers volstaat evenwel het gewone systeem.

Mijn visie op de terugbetaling van hulpmiddelen steunt op het oprichtingsdecreet van 27 juni 1990. Artikel 52 bepaalt dat het fonds binnen de grenzen van zijn begroting de bijstandskosten voor de sociale integratie van personen met een handicap betaalt. Het fonds werkt met formele individuele beslissingen. Vooraf wordt geen maximumaantal positieve beoordelingen vastgelegd. Als het beschikbaar krediet is opgebruikt, zal het fonds voor de zorgvragers waarvan het dossier werd goedgekeurd, de terugbetaling garanderen. Iedereen die recht heeft op hulpmiddelen krijgt die toegewezen, maar de terugbetaling is afhankelijk van het budget, en kan eventueel worden overgeheveld naar het volgend begrotingsjaar.

Het is niet de bedoeling om via het nieuw besluit te besparen op de hulpmiddelen. De voorbije jaren werd hierop trouwens evenmin bezuinigd, integendeel: de middelen stegen sterk. In de begroting voor 2002 werd 21,905 miljoen euro ingeschreven voor het nieuw hulpmiddelenbeleid, goed voor

16.642 hulpmiddelen. De gemiddelde tussenkomst bedraagt dus 1.316 euro. Het budget bedroeg in 1995 293,7 miljoen frank, in 1999 392,2 miljoen frank en in 2002 884 miljoen frank. Dat is een aanzienlijke toename.

Het gemiddelde terugbetaalde bedrag per hulpmiddel bedroeg in 1995 42.000 frank. Dat is stelselmatig gedaald tot 30.000 frank in 1999. In het nieuwe besluit bedraagt dat 53.100 frank. Er is dus geen sprake van een besparing. Het nieuwe systeem kost meer en geeft meer mensen de mogelijkheid om op basis van eigen behoeften gebruiksvriendelijk materiaal aan te kopen.

Op basis van dit krediet kan het Vlaams Fonds de kosten terugbetalen voor het aanpassen van de woning aan de noden van personen met een handicap, of kunnen de hulpmiddelen voor verplaatsing worden terugbetaald, zoals rolstoelen, aanpassing van de wagen, een witte stok, een geleidehond, een tiltoestel of een lift. Hulpmiddelen voor communicatie zoals een doventelefoon, doventolken, tv-loep of brailleschrijfmachines, en hulpmiddelen voor de dagelijkse bezigheden zoals douche- en toiletmateriaal, speciale bedden en tafels, zetels en stoelen kunnen ook worden terugbetaald. Voor hulpmiddelen en aanpassingen die niet worden vermeld in het besluit, of waarvoor een bijdrage wordt gevraagd die hoger is dan het refertebedrag, kan een hulpvrager een bijkomend budget aanvragen bij de Bijzondere Bijstandscommissie, binnen het Vlaams Fonds beter bekend als de BBC. Die commissie beslist over individuele dossiers.

Het blijft mogelijk om voor elektrische rolstoelen boven 12.395 euro of 500.000 frank het volledige factuurbedrag terug te betalen via de BBC, met een beperking van 500.000 frank. Een van de eisen van de betogers gaat over de complexiteit van het systeem. Ik wil naar een systeem zoeken om de personen met een zeer zware handicap met elektronische rolstoelen, onmiddellijk door te verwijzen naar de BBC, en ze niet eerst langs het Riziv en het Vlaams Fonds te laten passeren.

Het Overlegcomité tussen de federale regering, de gemeenschaps- en de gewestregeringen, heeft op 26 februari 2002 de oprichting van een interministeriële conferentie voor personen met een handicap definitief goedgekeurd. Op mijn uitdrukkelijk verzoek werd de vereenvoudiging en harmonisering van de behandeling van de aanvragen voor de terugbetaling van hulpmiddelen, prioritair behandeld. Door de oprichting van die interministeriële conferentie komen we tegemoet aan de resolutie van 7 juli 2001, waarin het Vlaams Parlement aan

Vogels

de Vlaamse regering de terechte vraag stelt, om nieuwe besprekingen te beginnen met de federale overheid, om de regels voor de tenlasteneming van de materiële hulpverlening beter en sneller op elkaar af te stemmen.

De voorzitter : Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Mevrouw Ann De Martelaer : Mevrouw de minister, ik onthoud uit uw antwoord dat de raad van bestuur van het Vlaams Fonds een advies heeft gegeven om een aantal zaken in het besluit aan te passen, en dat u dat zult ter harte nemen. Ik onthoud eveneens dat u een procedure onderzoekt om personen met een zware handicap rechtstreeks naar de BBC door te verwijzen. Wanneer wilt u tot resultaten komen in die interministeriële conferentie ?

Minister Mieke Vogels : Ik kan daar nog geen antwoord op geven. Mevrouw Van Gool, regeringscommissaris voor Sociale Zekerheid, volgt dat op. Naar aanleiding van de interministeriële conferentie van eind februari heeft ze gezegd dat ze snel van start wil gaan.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Declercq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de pleegzorg

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Declercq tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de pleegzorg.

Mevrouw Declercq heeft het woord.

Mevrouw Veerle Declercq : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik stel mijn vraag naar aanleiding van een persartikel over misbruik van pleegkinderen door hun pleegvader. Ik betreur de manier waarop de pleegzorg door het gebrek aan inspectie in de pers kwam. Ernstige feiten die in een gezin, pleeggezin, instelling of school kunnen voorkomen, vragen een grondiger benadering. Onze fractie vindt een positieve beeldvorming en bekendmaking van pleegzorg enorm belangrijk.

We willen aandacht vragen voor de pleegzorg, de pleeggezinnen en -diensten, en hun complexe opdracht. In de loop der jaren zijn hun taken uitgebreid. Ook de visie op pleegzorg is veranderd, en wel in de goede zin. Het contact met het oorspronkelijk gezin is verbeterd.

Er is een duidelijke nood aan methodologische verfijning. De opdracht van de pleeggezinndiensten bestaat erin de pleegouders en de pleegkinderen intens te begeleiden. Dit vraagt tijd, energie en heel veel geduld. Het opmerken, herkennen en juist interpreteren van signalen is van essentieel belang. Verder wordt het kind naar zijn natuurlijk milieu begeleid en moeten de diensten gezinnen rekruteren en tal van administratieve opdrachten vervullen.

Pleegzorg is voor het kind een belangrijke en goedkope vorm van hulpverlening. Het biedt tal van kansen en mogelijkheden en kan ook een preventieve rol hebben.

Mevrouw de minister, welke antwoorden hebt u op de noden en vragen van pleegzorg ? Hebt u plannen om in de toekomst de werking van pleegzorg aan een breed publiek beter kenbaar te maken ? Hebt u ook plannen voor rekruteringscampagnes ?

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Ik wil het belang van pleegzorg mee ondersteunen. Wij zijn pleegzorg in het kader van de Bijzondere Jeugdbijstand gewend, maar pleegzorg bestaat ook in de preventieve sector. Dat is minder bekend. Beide sectoren worden serieus begeleid. Er zouden nieuwe initiatieven worden genomen en daarom sluit ik mij bij de vraag van mevrouw Declercq aan. Ik onderstreep nogmaals het belang van de vrijwillige, preventieve pleegzorg. Initiatieven in die richting moeten zeker worden ondersteund.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Ik deel uw bekommernissen en hecht veel belang aan een positieve beeldvorming van pleegzorg. Tegelijkertijd erken ik de complexe opdracht van pleegzorg en pleeggezinnen. Het takenpakket van pleegzorg is zeer complex en wordt in verschillende sectoren en voor verschillende doelgroepen georganiseerd.

Pleegzorg werd in het verleden op verschillende manieren uitgewerkt. Coördinatie en afstemming tussen de verschillende sectoren is daarom wenselijk. De sector is zelf vragende partij. De beoogde

Vogels

coördinatie zal evenwel niet gemakkelijk noch evident zijn omdat ze op verschillende werkingen geënt zijn.

Om de slagkracht van de pleegzorg en de aantrekkingskracht voor pleeggezinnen te verhogen, gaf ik de drie betrokken administraties, namelijk de Bijzondere Jeugdbijstand, het Vlaams Fonds en Kind en Gezin de opdracht om, samen met het werkveld, een aantal voorstellen uit te werken. Een eerste bijeenkomst is op dinsdag 16 april gepland. Ik verwacht veel van deze besprekingen.

Het project 'Integrale Jeugdhulp' zal eveneens op pleegzorg moeten worden afgestemd. Er moet nagegaan worden welke plaats pleegzorg in het geheel zal innemen. Het project zal tot een hulpverleningsmodule moeten uitgroeien, die de verschillende vormen van pleegzorg op elkaar moet afstemmen.

Voor rekruteringscampagnes levert de Vlaamse Gemeenschap in het kader van de 'Week van de pleegzorg' jaarlijks een financiële bijdrage aan de federatie pleegzorg. Tijdens deze week staat pleegzorg speciaal in de belangstelling.

Pleegzorg meer bekendmaken maakt deel uit van het overleg dat ik met de sector voer. In de resultaten hiervan zullen nieuwe methodes vervat zijn.

Wat de specifieke situatie van pedofilie in een pleeggezin betreft, wat de aanleiding was voor deze vraag, wijs ik erop dat mijn administratie de inspectie voortdurend verbetert en efficiënter maakt. Zonder me uit te spreken over de verschillende verantwoordelijkheden in deze zaak, is het duidelijk dat de link tussen misbruik van een pleegouder ten aanzien van een pleegkind en een gebrek aan inspectie al te eenvoudig is. De inspectie heeft de opdracht de werking van de diensten voor pleegzorg te controleren, maar heeft niet de opdracht particuliere pleegsituaties op te volgen, tenzij in het kader van specifieke klachten.

De Vlaamse overheid kan de verwachting niet creëren dat inspectie een sluitende waarborg biedt voor het voorkomen of vroegtijdig detecteren van dergelijke betreurenswaardige toestanden. In het kader van het kwaliteitsdecreet zullen de diensten en voorzieningen voor pleegzorg veel meer worden geresponsabiliseerd. Zij moeten zelf over de kwaliteit van hun dienstverlening waken en zijn ervoor verantwoordelijk.

Tot slot wil ik ook positieve aspecten van de pleegzorg belichten. Pleegzorg is in Vlaanderen een werkvorm in groei. Het aantal verblijven in pleeggezinnen neemt toe. De mogelijkheid van differentiatie van pleegzorg breidt uit. Zo is er de kinderdienst van Teledienst Brussel, die door de BJB vorig jaar als project gesubsidieerd werd. Die voorziet in kortdurende crisis- en depannageopvang van minderjarigen in opvanggezinnen voor een maximale termijn van zes maanden. De dienst staat in voor de selectie en de begeleiding van de opvanggezinnen en de minderjarigen, en voor de begeleiding van het natuurlijk milieu, met het oog op een spoedige reïntegratie van de minderjarige in dat milieu.

Verder is er ook Oppzet, orthopedagogische pleegzorg en training voor het uitbouwen en aanwenden van een semi-professioneel pleegzorgnetwerk. Dit project wil in een stevige woon- en begeleidingsfunctie voorzien voor minderjarigen in een POS, een problematische opvoedingssituatie.

Tevens is er WOP, waar volwassenen met een mentaal handicap door een 'pleeggezin' in de buurt worden ondersteund.

Tijdens het debat over de vernieuwing van het ouderenbeleid hebben we overigens eens over het muurtje gekeken naar Nederland en Denemarken, waar ook ouderen in pleeggezinnen worden opgevangen. Het gaat dus goed met de Vlaamse pleegzorg.

Mevrouw Veerle Declercq : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Een artikel was de aanleiding voor deze vraag, maar veeleer omdat het mij schokte, dan dat ik het ermee eens was. Ik ben hoopvol over de toekomst van de Vlaamse pleegzorg.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de betaalbaarheid van de zorgverzekering

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Becq tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de betaalbaarheid van de zorgverzekering.

Voorzitter

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, de problemen rond de financiering van de zorgverzekering zijn nog niet opgelost. U stelde dat er 15 miljoen euro nodig is, maar volgens een eigen berekening gaat het om 23 miljoen euro. Er zijn immers meer aanvragers dan verwacht, en terwijl oorspronkelijk werd uitgegaan van 75 percent combinatiemogelijkheden, blijkt dat in de praktijk 90 percent te zijn. Persoonlijk geef ik mensen de raad om de combinatiemogelijkheden na te gaan. Vaak hebben ze er recht op. Ik betreur de uitlatingen van sommigen dat er misbruik wordt gemaakt van het systeem. Dat is onjuist. Er werd ook wettelijk voorzien in de combinatiemogelijkheid. Tijdens de preliminaire besprekingen heb ik hierover een vraag gesteld. De voorzitter zei toen dat de berekeningen niet waren afgestemd op combinatiemogelijkheden. Inmiddels werden er nieuwe berekeningen gemaakt.

De financiering van de zorgverzekering blijft een open vraag. Ik laat de financiering na 2003 dan nog buiten beschouwing. Ik vrees evenwel dat ik op mijn honger zal blijven.

Mevrouw de minister, daarnaast heb ik een vraag over de rusthuizen en psychiatrische verzorgingstehuizen. U bent van plan in twee fasen te werken. Categorie C komt dit jaar aan de beurt, de B-categorie volgend jaar. Dat ligt nu al moeilijk : mensen vragen zich af waarom ze langer moeten wachten dan anderen. De verschillende behandeling van de patiënten in de categorieën O en A roept nog meer vragen op. Ze betalen dezelfde verblijfskosten, maar krijgen geen tegemoetkoming via de zorgverzekering. Wat is uw mening hierover ? Hoe moet de zorgsector die verschillende behandeling uitleggen ?

Mevrouw de minister, in een persbericht maakte u bekend dat er eind maart een congres zal worden georganiseerd om de zorgverzekering te evalueren. Volgens u zullen daarvoor gegevens beschikbaar worden gesteld. Zullen de commissieleden die informatie ook krijgen ? Mijns inziens is het vanzelfsprekend dat het Vlaams Parlement wordt betrokken bij de evaluatie van de zorgverzekering.

Mevrouw Niki De Gryze : Mevrouw de minister, ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw Becq. Onze fractie heeft destijds gewaarschuwd voor dit financieel avontuur.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, geachte commissieleden, de zorgverzekering werd vrijwel unaniem goedgekeurd. Er was één onthouding : een fractielid van Agalev had zijn twijfels over de betaalbaarheid ervan. Hierover bestond destijds geen zekerheid, en de kosten van de zorgverzekering blijken inderdaad een probleem te zijn.

Het plan was om in 2002 te voorzien in tegemoetkomingen voor zeer zwaarzorgbehoevende thuisverzorgden. Het aantal zeer zwaarzorgbehoevende personen in rusthuizen is bekend. Hoeveel patiënten van categorie C thuis worden verzorgd, was minder goed te zeggen. Onze schatting is met 25 percent overschreden. Het Zorgfonds heeft dus onvoldoende middelen. We zullen dit proberen te regelen tijdens de begrotingscontrole. Met een beetje geluk is dit probleem vanavond opgelost. Ik kan nu echter niet zeggen hoe we het tekort zullen opvangen.

Het parlement heeft de regering gevraagd de zorgverzekering in fasen in te voeren, om vraag en aanbod onder controle te houden. De fasering is gebaseerd op de graad van zorgbehoefte, zowel voor mensen die in een rusthuis worden opgevangen als voor degenen die thuis worden verzorgd. Achteraf gezien was voor de rusthuisbewoners de verblijfsduur misschien een beter criterium geweest.

Momenteel zit er een periode van drie maanden tussen de invoering van de forfaits voor de verschillende categorieën. Op 1 oktober beginnen we met categorie C, en 1 januari is categorie B aan de beurt. Er mag echter geen onduidelijkheid bestaan over wanneer de andere categorieën worden bediend. Voor de begroting van 2003 moet er klaarheid komen over die vraag. Een evaluatie is nodig voor de opstelling van de begroting. Dat is de reden waarom we een symposium organiseren.

Dit symposium zal de mensen samenbrengen die waren betrokken bij de start van de zorgverzekering en hen de gelegenheid bieden om te reflecteren over de toekomst ervan. Wetenschappers zullen de beschikbare cijfers toelichten en analyseren. Minister Vanhengel zal de situatie in het Brussels Gewest bespreken. Kortom, er zal een stand van zaken worden opgemaakt.

Dit colloquium is echter niet de plaats waar de beslissingen worden genomen. Tot nader order is dat het parlement. Zonder twijfel zullen we de gegevens die op het colloquium worden bekendgemaakt, analyseren in deze commissie.

Vogels

De volgende maanden zullen we het wellicht nog veel hebben over de zorgverzekering. Vanavond zal wel duidelijk zijn hoe het gat voor 2002 zal worden gedicht, maar de zorgverzekering moet ook in 2003 en de jaren daarna op het goede spoor blijven.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, het is ontroerend om telkens opnieuw te horen dat er een onthouding was in deze commissie. In uw communicatie naar buiten zegt u dat er niet bij.

Ik hoop dat de onzekerheid niet blijft duren, want u zegt dat u pas op 1 oktober zult weten wa er verder met de zorgverzekering zal gebeuren.

Minister Mieke Vogels : Ik heb gezegd dat het bij de begrotingsopmaak van 2003 duidelijk moet zijn, dat is in juni.

Mevrouw Sonja Becq : Ik stel vast dat het engagement om op 1 oktober te starten met de rusthuizen, nu in vraag wordt gesteld. Ik hoop dat die onzekerheid niet blijft duren.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over tekorten in de zorgsector voor ouderen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Becq tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over tekorten in de zorgsector voor ouderen.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, laatst zijn een aantal rusthuizen failliet gegaan. Er zou te lang worden gewacht met maatregelen naar aanleiding van inspecties, en er zou een tekort zijn aan rusthuisbedden. Dat moet verholpen worden. Sommige rusthuizen houden alleen rekening met wachtenden uit de eigen gemeente. Het is uiteraard belangrijk voor ouderen om in hun eigen omgeving te verblijven. Ik weet niet of daar cijfers over bestaan.

Over de thuiszorg zijn er programmatiecijfers bekend. Op grond van de bevolkingscijfers wordt er maar 1,4 in plaats van de beloofde 4 percent groei verwacht. Toch is er geen duidelijk zicht op de behoeften. Naar aanleiding van de zorgverzekering hadden we evenmin een klaar zicht op de zorgvragen en op wie de zorgvragers zijn.

Ik heb geprobeerd na te gaan of er wetenschappelijk onderzoek is gedaan. In de bibliotheek vond ik wat verspreide gegevens over profielen van ouderen en zorgprofielen. Uit een onderzoek van professor Breda bleek dat er een grote zorgvraag bestaat, maar dat de verschillende dienstverleningen niet goed op de complexe zorgvragen zijn afgestemd.

Mevrouw de minister, erkent u de noodzaak aan voldoende wetenschappelijk materiaal om de aard en de omvang van zorgvragen voor ouderen in de toekomst voldoende in te schatten ? Bestaan dergelijke onderzoeken en welke conclusies werden daaruit getrokken ? Als er onvoldoende gegevens zijn, hoe kunnen we die dan kennen ? Hebt u zicht op de bestaande wachtlijsten of niet beantwoorde zorgvragen in de ouderenzorg, zowel in de thuiszorg als in de residentiële zorg en kunnen wij over die gegevens beschikken ?

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, er is inderdaad niet veel cijfermateriaal bekend over de ouderenzorg. Dat is een kwaal in de hele welzijnssector.

Momenteel worden de thuiszorg- en residentiële voorzieningen voor ouderen geprogrammeerd, overeenkomstig de op een wetenschappelijke methode gestoelde verwachte zorgbehoeften, in functie van leeftijdscategorieën. Er wordt vanuit gegaan dat men meer zorgen nodig heeft naarmate men ouder wordt.

Op basis van door het Riziv verstrekte lijsten heeft het team Management Informatie Systeem van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap behoefte-indicatoren uitgewerkt. Ik erken ten volle de noodzaak aan voldoende wetenschappelijk materiaal om de aard en de omvang van zorgvragen voor ouderen in de toekomst voldoende in te schatten. Het is aangewezen om de registratie in de huidige voorzieningen te stroomlijnen en te verfijnen. Daarom heb ik mijn administratie de opdracht gegeven om de datacommunicatie met de voorzieningen in een regulerend digitaal kader te gieten, dat het beleid moet toelaten een verbeterd en eenvor-

Vogels

miger zicht te ontwikkelen op de aanbodzijde. Daartegenover is er steeds meer behoefte aan een goede analyse van de vraagzijde. Die is in de eerste plaats nodig als men een zorgverzekering plant.

Ter voorbereiding van de uitbouw van de Vlaamse zorgverzekering werd een studie uitbesteed aan de vakgroep sociologie en sociaal beleid van de Ufsia, inzake de externe kostprijs van de implementatie van de zorgverzekering. Op basis van een gezondheidsenquête van 1997 en een Ufsia-bevraging onder hoogbejaarden uit 1994, wordt het aantal zorgbehoevenden in Vlaanderen geschat op 252.000, waarvan 78.000 zeer zwaarzorgbehoevenden. Vanaf 2010 zou dit aantal kunnen oplopen tot 400.000, waarvan 91.000 zeer zwaarzorgbehoevenden. Hiervan doet uiteraard niet iedereen een beroep op formele zorg.

Een van de doelstellingen van bovenvermelde studie was het in kaart brengen van de belangrijkste regionale blinde vlekken inzake het aanbod van niet-medische zorg, met name het residentieel aanbod, rusthuizen en RVT's, het semi-residentieel aanbod, serviceflats en dagverzorgingscentra, en het ambulante aanbod.

Voor de residentiële diensten werd vastgesteld dat Limburg en Vlaams-Brabant een kleiner of minder intensief aanbod hebben dan het Vlaams gemiddelde, Antwerpen zit op koers, terwijl in Oost- en West-Vlaanderen een relatief overaanbod is. Inzake semi-residentieel aanbod zijn Antwerpen en West-Vlaanderen het best uitgebouwd, terwijl Limburg in verhouding achterblijft. In de ambulante dienstverlening kunnen geen eenduidige conclusies worden getrokken.

Enkele weken geleden heb ik in deze commissie verslag uitgebracht over een onderzoek naar de huidige en toekomstige behoeften van allochtone ouderen aan welzijns- en gezondheidsvoorzieningen, uitgevoerd door de Katholieke Hogeschool Kempen. Uit dit onderzoek blijkt dat de zorgvraag bij allochtone ouderen in de komende jaren sterk zal toenemen. Ze blijken vroeger dan Vlaamse ouderen te lijden aan ouderdomsaandoeningen. Dat heeft te maken met hun beroepsbezigheden in het verleden, en omdat de vrouwen medisch minder werden gevolgd.

Ik heb aan het CBGS de opdracht gegeven om een leefsituatieonderzoek uit te voeren bij thuiswonende 55-plussers. In dat onderzoek wordt gepeild naar de subjectieve inschatting van de nood aan

thuiszorgvoorzieningen, niet alleen van respondenten, maar ook van de huisgenoten. Daarnaast wordt het voorzieningengebruik in kaart gebracht. Aan ouderen die hulp krijgen bij persoonsverzorging, huishoudelijke karweien, administratieve en financiële verrichtingen, wordt gevraagd van wie ze hulp krijgen. Een eerste analyse van de onderzoeksresultaten zal beschikbaar zijn in de loop van september 2002.

Ondertussen wordt een analoog leefsituatieonderzoek bij rustoordbewoners voorbereid. Als volwaardig opdrachtgever van de gezondheidsenquête 2001 zal ik vragen om op het beschikbaar databestand bijkomende analyses uit te voeren over de zorgvraag van ouderen. Ik zal aan de administratie de opdracht geven om de huidige verplichte registraties van de voorzieningen te optimaliseren. Een analyse van digitaal aangebrachte registratiegegevens zal ons immers een beter beeld geven van de regionale behoeften.

Bestaande wachtlijsten, en eventueel niet-beantwoorde zorgvragen zijn momenteel nog moeilijk detecteerbaar. Het invoeren van een gerichte datacommunicatie en het voeren van een gestructureerd overleg en systematische registratie en behoeftenanalyse binnen de samenwerkingsinitiatieven eerstelijnsgezondheidszorg, moet hier in de toekomst verandering in brengen.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, ik weet dat het registreren van gegevens voor onderzoek niet altijd eenvoudig is. Het is toch belangrijk om te weten of men aan een behoefte beantwoordt. Het is beter om zorgtekorten weg te werken en zo mee te helpen aan de ontzuring van de maatschappij.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Loones tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de normen voor luchtvervuiling

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Loones tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de normen voor luchtvervuiling.

Voorzitter

De heer Loones heeft het woord.

De heer Jan Loones : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, we werden gealarmeerd door berichten in de Artsenkrant, die aan de hand van een vergelijking met een Amerikaans onderzoek, stelt dat we de normen die we hanteren voor luchtvervuiling moeten aanpassen. Het betreft een grootschalige Amerikaanse studie onder leiding van de gerenommeerde epidemioloog Arden Pope van de Brigham Young University in Provo.

Uit de studie blijkt dat de lucht in grootsteden als Los Angeles en New York even schadelijk is als passief roken. Men heeft de conclusies in Vlaanderen met aandacht gelezen. Volgens onze dokters en wetenschappers, bedroegen de gemiddelde dagwaarden in het Vlaams Gewest op 6 maart 2002, tussen 30 en 50 microgram fijne stofdeeltjes per kubieke meter lucht. Dit ligt binnen de normen van de overheid, maar twee- tot viermaal hoger dan de waarden die door professor Pope in de Amerikaanse grootsteden werden gemeten. Onze lucht is blijkbaar twee- tot viermaal slechter dan in Los Angeles of New York. En daar is lucht inademen even schadelijk als passief roken. De Artsenkrant stelt dat de Vlaamse normen aan aanpassing toe zijn.

Is deze wetenschappelijke studie bekend ? Is de berichtgeving in de Artsenkrant juist ? Kloppen de VMM-cijfers over de situatie in de Vlaamse steden ?

Het Vlaams Instituut voor de Zee heeft daarover in de kustzone Frankrijk-Vlaanderen een project opgezet. Op 14 december 2001 werd een studiedag over het Aërosolproject georganiseerd. Ik zal u het rapport overhandigen. De resultaten werden via een folder bekendgemaakt. Er wordt naar wetenschappelijke instellingen verwezen zoals de UIA, departement Scheikunde, de Vlaamse Milieumaatschappij en het Vlaams Instituut voor de Zee.

Het Vlaams Instituut voor de Zee wordt gevisieerd omdat men het ten onrechte als afhankelijk van de visserijsector beschouwt. Men wil het federaal opslorpen omdat het aanvankelijk een provinciaal initiatief was. Het instituut wordt wetenschappelijk omkaderd en op Vlaams niveau gesteund. Het instituut behelst veel meer dan de visserijsector en is veel belangrijker. Dit project bewijst dat. Het werk bestond voornamelijk uit de coördinatie van studiewerk op het vlak van luchtverontreiniging. De

resultaten van deze studie zijn voor de kuststrook niet zo alarmerend. Er zou verbetering merkbaar zijn. Onze luchtkwaliteit zou goed zijn en werd gecontroleerd op de aanwezigheid van ammoniak, stikstof en andere elementen. In het landelijk gebied achter de kust zijn de gevaren veel groter. Wonen op het platteland is blijkbaar ongezonder dan men op het eerste zicht zou denken, zeker in de nabijheid van industriezones. Het onderzoek was vooral gericht op de invloed van de industriezone in Duinkerken op het omliggend kustgebied.

In het kader van het gezondheidsbeleid moet er aandacht zijn voor deze problematiek. Op 8 december 1999 heb ik reeds een vraag gesteld over de luchtkwaliteit rond luchthavens, in het bijzonder rond Oostende. Daar is een werkgroep met artsen actief. De minister schreef toen : 'Ik draag mijn diensten op om in samenspraak met de bevoegde technische diensten, met name de Vlaamse Milieumaatschappij en de Milieu-inspectie, na te gaan in hoeverre dergelijke luchtanalyses uitgevoerd kunnen worden.'

Er zullen altijd pijnpunten in industriegebieden en luchthavens zijn. De minister had beloofd haar diensten opdracht tot onderzoek te geven. Is men waakzaam ? Moet men de studie van Pope als een fabeltje van de hand wijzen ? Overdrijven de artsen of is er aanleiding tot ongerustheid ?

De voorzitter : De heer Van Duppen heeft het woord.

De heer Jan Van Duppen : Ik vind het leuk dat de heer Loones deze vraag stelt, zeker na mijn poging gisteren om naar aanleiding van een actuele vraag enige opheldering over de gezondheidssituatie in België te krijgen.

In de krant van gisteren liet de minister-president een advertentie afdrukken die luidde : 'Zullen onze steden in 2020 bevolkt worden met voetgangers, fietsers en openbaar vervoer ?' De auto is blijkbaar het grote probleem. Ik sluit mij aan bij de heer Loones. Het gaat vooral om de kleine stofdeeltjes, die uit de verbranding van vooral dieselmotoren in de steden worden verspreid en daar blijven hangen. Er is immers minder dilutie door wind, zoals aan de kust.

De voorzitter : Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Mevrouw An De Martelaer : Wij hebben vorig jaar de commissie ad hoc Milieu en Gezondheid gehad. We hebben professoren aan het woord gehoord die

De Martelaar

het probleem hebben geschetst. Wij hebben vervolgens in het Vlaams Parlement een motie van aanbeveling goedgekeurd op het vlak van de luchtvervuiling. Ik hoop dat er werk van wordt gemaakt.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Het grootschalige onderzoek, waarnaar u verwijst en dat onlangs in de Journal of the American Medical Association verscheen, heeft inderdaad heel wat stof doen opwaaien. Ook de Artsenkrant trok aan de alarmbel. Niet onterecht, want deze problematiek is een van de belangrijkste vormen van luchtpollutie en de oorzaak van heel wat gezondheidsrisico's.

Het onderzoek van Pope is mij en mijn diensten inderdaad bekend. Veronderstellen dat dit een nieuw thema aansnijdt, is foutief. Het is al lang duidelijk dat de blootstelling aan de fijne fractie PM10 en PM2,5 van zwevend stof schadelijk is voor de gezondheid en dat de invloed op de bevolking al vanaf relatief lage concentraties opvalt.

Uit verschillende vroegere studies en documenten van de Wereldgezondheidsorganisatie blijkt dat blootstelling aan PM10 en PM2,5 zowel op korte als op lange termijn aanleiding geeft tot onder meer verhoogde sterfte, respiratoir lijden, een hoger aantal hospitalopnames en een toegenomen medicatiegebruik. De opnamecijfers van kinderen met respiratoire aandoeningen als gevolg van de stofvervuiling in Antwerpse ziekenhuizen nemen almaar toe.

De veronderstelling dat de gemeten waarden in Vlaanderen twee- tot viermaal hoger liggen dan in grootsteden in de Verenigde Staten, is volgens de Vlaamse Milieumaatschappij en de diensten die in Vlaanderen het meetnet beheren, niet correct. Alhoewel misschien iets hoger in Vlaanderen, is de orde van grootte van de gemeten waarden vergelijkbaar. De jaargemiddelde PM10-concentraties lagen in 2000-2001 in Vlaanderen tussen 25 microgram en 33 microgram per kubieke meter.

In het artikel van professor Pope spreekt men van een puntschatter voor PM10 die 28,8 microgram per kubieke meter bedraagt. Vergelijken is evenwel gevaarlijk, aangezien niet alle elementen aanwezig zijn om uit te maken of beide cijfers methodologisch vergelijkbaar zijn. Daggemiddelde PM2,5-waarden uit het artikel met Vlaamse daggemiddelde PM10-waarden vergelijken, mag methodologisch natuurlijk niet. In Vlaanderen zien we tussen

1996 en 1998 de jaargemiddelde PM10-concentratie van 48 microgram naar 34 microgram per kubieke meter dalen. Sindsdien is er sprake van een stabilisatie van de waarden. Dit betekent dat de kortetermijndoelstelling voor jaargemiddelde waarden van 40 microgram per kubieke meter, die we tegen 2005 moeten halen, ook effectief worden gehaald. Om de doelstelling van 2005 voor daggemiddelde waarden, namelijk 50 microgram per kubieke meter die slechts 35 keer per jaar overschreden mogen worden, te halen en aan deze waarden te voldoen, zijn er wel bijkomende maatregelen nodig. Hetzelfde geldt voor de doelstelling op middellange termijn voor jaargemiddelde waarden, namelijk 20 microgram per kubieke meter. De overschrijdende puntwaarden van 50 microgram worden een heel stuk overschreden.

De extra inspanningen die noodzakelijk zijn om een verdere daling van de fijnstofconcentraties te bekomen, liggen deels op het bevoegdheidsterrein van minister Dua, bevoegd voor Leefmilieu, en deels op dat van de minister van Mobiliteit. Autoverkeer is een van de grootste oorzaken van fijnstofvervuiling. Ook het federale niveau heeft de bevoegdheid om de productnormen van bijvoorbeeld dieselmotoren te verstrengen en zo de fijnstofpollutie terug te dringen.

Wat de normering van fijnstof betreft, bevinden we ons tot 2005 in een overgangsfase. Dit geeft een weinig transparant totaalbeeld. Vanaf 2002 zijn er bijvoorbeeld degressieve overschrijdingsmarges in vergelijking met de in 2005 te behalen normen. Bovendien moeten de gemeten waarden ook worden omgerekend om vergelijkbaar te zijn. De gebruikte meettechniek verschilt immers van de referentietechniek.

Zoals ik al zei mag in 2005 het PM10-jaargemiddelde slechts 40 microgram per kubieke meter bedragen. De norm voor het daggemiddelde wordt dan 50 microgram per kubieke meter. Deze waarde mag maximaal 35 keer per jaar worden overschreden. Een verdere verstrenging van de norm is wellicht nodig. In 2010 zal de fijnstofconcentratie waarschijnlijk nog maar twintig microgram per kubieke meter mogen bedragen.

De heer Jan Loones : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. De beleidsverantwoordelijken moeten duidelijk waakzaam zijn. Mensen die niet vertrouwd zijn met deze problematiek, worden opgeschrikt door de alarmerende berichten.

Loones

De stofdeeltjes die afkomstig zijn van de Antwerpse Singel, verspreiden zich niet alleen in de omliggende buurten. De neerslag aan de kust bevat bijvoorbeeld Saharazand. Fijn stof is dus een internationaal probleem. Vlaanderen moet zich voegen naar de internationale normen. Een verstrenging van de normen is het minste wat we kunnen doen. De productie van motoren moet hierop worden afgestemd.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.40 uur.*
